

МЕТОДИКИ СТРАТЕГІЧНОГО ТА ТАКТИЧНОГО УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМИ ВИТРАТАМИ НА ОСНОВІ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА МАТЕРІАЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Присяжнюк Л. Г., *аспірантка кафедри міжнародної економіки,*
Національний технічний університет України „Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського”,
LesiaP1503@gmail.com

Для стратегічного та тактичного управління виробничими витратами необхідно велику увагу приділяти вдосконаленню процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. Дійсно, рівень виробничих витрат багато в чому визначається вартістю матеріальних ресурсів, використовуваних на підприємстві в процесі виробництва продукції, а також величиною витрат, пов'язаних з матеріально-технічним постачанням виробництва які виникають в результаті доставки, зберігання сировини та матеріалів. [1, 2, 3.]

Перша стратегічна задача управління постачальницькою діяльністю пов'язана з розробкою стратегічних альтернатив організації процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. У процесі забезпечення підприємства матеріальними ресурсами здійснюється взаємодія між підприємством, що відчувають потребу в різних видах сировини, матеріалів, напівфабрикатах, комплектуючих виробів і т. д., та постачальниками різних видів матеріальних ресурсів. Це забезпечує існування стратегічних альтернатив організації процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами. Тому важливим завданням стратегічного управління виробничими витратами підприємства в процесі його забезпечення матеріальними ресурсами є встановлення найбільш раціональної схеми організації постачання господарюючого суб'єкта сировиною та матеріалами. Аналітично залежність виробничих витрат, пов'язаних з отриманням однієї партії поставки матеріальних ресурсів, від розміру партії їх поставки, може бути представлена наступним чином:

$$C_n = РП - k \times n, \quad (1.1)$$

де РП - величина постійних витрат, пов'язаних з отриманням однієї партії поставки матеріальних ресурсів; k - параметр лінійної функції, кількісно визначає співвідношення між величиною виробничих витрат, пов'язаних з отриманням однієї партії поставки матеріальних ресурсів, від розміру партії їх поставки; n - розмір партії поставки матеріальних ресурсів. Співвідношення, що описує зміну величини виробничих витрат, пов'язаних із забезпеченням підприємства матеріальними ресурсами, від розміру партії їх поставки, має наступний аналітичний вигляд:

$$C_3 = C_n \times K = C_n \times \frac{N}{n}, \quad (1.2)$$

де K - кількість поставок матеріальних ресурсів за аналізований період; N - потреба підприємства в матеріальних ресурсах за аналізований період.

Розглядаючи аналітичне співвідношення (1.2), слід вказати на те, що, встановлюючи розмір партії рівним потребі підприємства в матеріальних ресурсах за аналізований період ($n=N$), величина виробничих витрат, пов'язаних із забезпеченням підприємства матеріальними ресурсами, буде відповідати величині виробничих витрат, пов'язаних з отриманням однієї партії поставки матеріальних ресурсів:

$$C_3 = C_n = РП - k \times N \quad (1.3)$$

З огляду на залежність виробничих витрат, пов'язаних з отриманням однієї партії поставки матеріальних ресурсів (C_n), від розміру партії їх поставки (n), отримаємо наступне аналітичне співвідношення:

$$C_3 = (РП - k \times n) \times \frac{N}{n} = \frac{РП \times N}{n} - k \times N \quad (1.4)$$

При встановленні розміру партії поставки матеріальних ресурсів необхідно враховувати обсяг фінансових коштів, які підприємство може використовувати для формування виробничих запасів:

$$n = \frac{РП - ДС}{k}, \quad (1.5)$$

де ДС - обсяг фінансових коштів, які підприємство може використовувати для формування виробничих запасів.

Таким чином, збільшення розміру партії поставки матеріальних ресурсів має бути обмежена величиною, що відповідає мінімуму між потребою підприємства в сировині та матеріалах за аналізований період та обсягом фінансових коштів, які господарюючий суб'єкт може використовувати для формування виробничих запасів:

$$n^* = \min \left(N, \frac{РП - ДС}{k} \right), \quad (1.6)$$

Встановлюючи оптимальний розмір партії поставки матеріальних ресурсів (n^*) визначається економічно обґрунтована величина виробничих витрат, пов'язаних із забезпеченням підприємства матеріальними ресурсами:

- для оптимального розміру партії постачання матеріальних ресурсів, відповідаючого потребі підприємства в сировині та матеріалах за аналізований період ($n^* = N$):

$$CЗ^* = РП - k \times N; \quad (1.8)$$

- для оптимального розміру партії постачання матеріальних ресурсів, відповідного обсягу фінансових коштів, які господарюючий суб'єкт може використовувати для формування виробничих запасів $n^* = \left(\frac{РП - ДС}{k} \right)$:

$$CЗ^* = \frac{k \times N \times ДС}{РП - ДС}, \quad (1.9)$$

Беручи до уваги той факт, що величина коефіцієнта еластичності виробничих витрат залежить від розміру партії поставки матеріальних ресурсів, рекомендується здійснювати розрахунок значення критерію

$$K = -E_z \quad (1.10)$$

E_z - коефіцієнт еластичності виробничих витрат від розміру партії поставки матеріальних ресурсів для оптимального розміру партії постачання матеріальних ресурсів (n^*), що визначається за формулою (1.6).

Для вибору однієї з стратегічних альтернатив здійснення процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами запропоновано керуватися наступними правилами:

- першу стратегічну альтернативу, яка передбачає мінімізацію виробничих витрат, що виникають в процесі забезпечення підприємства матеріальними ресурсами, слід реалізовувати в тому випадку, якщо критерій (1.31) приймає значення, що перевищують 1,3 ($K \geq 1,3$);
- другу стратегічну альтернативу, яка передбачає мінімізацію виробничих витрат, що виникають в процесі зберігання матеріальних ресурсів на складах підприємства, слід реалізовувати в тому випадку, якщо критерій (1.31) приймає значення, що не перевищують 1,1 ($0 < K \leq 1,1$);
- третю стратегічну альтернативу, яка передбачає мінімізацію сукупних виробничих витрат, що виникають в процесі забезпечення підприємства матеріальними ресурсами та їх зберігання на складах, слід реалізовувати в тому випадку, якщо критерій (1.31) приймає значення, з інтервалу $[1,1; 1,3]$ ($1,1 < K < 1,3$).

Основними етапами реалізації методики стратегічного і тактичного управління виробничими витратами на основі вдосконалення процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами є такі.

Перший етап реалізації методики. Встановлення стратегічної альтернативи організації процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.

Другий етап реалізації методики. Підготовка економічної інформації, необхідної для розробки стратегічних альтернатив постачання господарюючого суб'єкта сировиною і матеріалами, виходячи зі стратегічної альтернативи організації процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.

Третій етап реалізації методики. Визначення значення критерію вибору стратегічної альтернативи здійснення процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами, сформованого на основі ефективного управління виробничими витратами.

Четвертий етап реалізації методики. Вибір стратегічної альтернативи здійснення процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами.

П'ятий етап реалізації методики. Визначення оптимального розміру партії постачання матеріальних ресурсів і встановлення відповідного рівня виробничих витрат.

Шостий етап реалізації методики. Перегляд та внесення коригувальних змін в реалізовані стратегічні альтернативи здійснення процесу забезпечення підприємства матеріальними ресурсами, які обумовлені мінливими умовами постачання господарюючого суб'єкта сировиною та матеріалами.

На основі використання розробленої методики для кожного випадку зміни умов постачання господарюючого суб'єкта сировиною та матеріалами проводиться розрахунок оптимального розміру партії постачання матеріальних ресурсів та відповідного рівня виробничих витрат. Це дозволяє мінімізувати виробничі витрати, пов'язані як із забезпеченням підприємства матеріальними ресурсами, так із зберіганням виробничих запасів матеріальних ресурсів на складах підприємства, а також сукупних виробничих витрат.

Список використаних джерел:

1. Баркалов С.А., Бурков В.Н., Курочка П.Н., Образцов Н.Н. Задачи управления материально-техническим снабжением в рыночной экономике. – М.: ИПУ РАН, 2000. – 58 с.
2. Современный толковый словарь. Редакция YAXYGROUP – краткие словари [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.slovo.yaxy.ru>.